

Левченко А.В.,

доцент кафедри музичного мистецтва

ВП «МФ КНУКіМ»,

м. Миколаїв

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ НОВАЦІЇ ТА НОВАТОРСЬКІ ПОШУКИ В ХОРОВІЙ ВИКОНАВСЬКІЙ ПРАКТИЦІ

В сучасних умовах виконавське мистецтво можна розцінювати як одну з інформаційних складових культури. Відповідно сучасні композитори та виконавці не тільки створюють нові художні цінності, але і є носіями оригінальних ідей, концепцій, які втілюються при виконанні музичних творів і таким чином передають певний інформаційно-естетичний код. Про зміни, яке

знало музично-виконавське мистецтво України свідчить аналіз основних соціокультурних тенденцій його розвитку, що мають місце в сучасній художній культурі, і безпосереднім чином тих, що відносяться до сфери музики, а саме: розширення стилістичного і жанрового діапазону; зростання ролі імпровізації і спонтанності; синтез з іншими видами мистецтв; художній синкретизм; зростання ролі технічних засобів і нових технологій.

На сучасному етапі розвитку музичної культури інноваційні досягнення хорового виконавства вирізняються різноманітністю і багатовекторністю. Новаторські прагнення і відхід від узвичаєних способів висловлювання стали стимулом до пошуку і апробації радикально нових форм сучасної хорової музики і викликали потребу пошуку композиторами відповідних засобів нотного запису. Потреба у нововведеннях хорового письма з'являється у тих випадках, коли музика кардинально відрізняється від загальноприйнятого уявлення і не вкладається в рамки існуючої нотації. Сучасну хорову музику можна охарактеризувати такою рисою як стильова толерантність, що заключає у собі суміщення багатьох смислів, серед яких найбільш важливими є відновлення пам'яті, воскресіння давно забутого. Наочними прикладами експериментальних новацій у сучасній композиторській творчості та їх успішного впровадження у виконавську практику є хорові опуси Є.Станковича, Г.Гаврилець, Ю.Алжнева, І.Алексійчук, В.Мужчиля, В.Зубицького, В.Степуркота інших. Їх творчість позначена пошуками нових форм відношення і спілкування зі світом, що призвело до прагнення індивідуалізації власної стильової манери. Таке явище в мистецтві ХХ століття як розширення простору, спричинило «вивільнення» від традиційного панування інтервалу. Сучасний твір «стає, перш за все художньою сумою (тобто відповідно оформленою структурою) наступних елементів: 1) звукове забарвлення; 2) динаміка; 3) форма звучання в часі і просторі (його тривалість і широта, щільність і консистенція, різновиди стрічок, ліній і арабесок з різним

малюнком, їх місце в висотному реєстрі); 4) рухливість і статика (різні типи руху, рух в тривимірному просторі; 5) комбінування одночасних звукових пластів і 6) інтегральність і мінливість звукового образу в часі». У кінці ХХ ст. в хорових партитурах зустрічається небувала кількість інновацій у нотації. За словами мистецтвознавців, нині в музиці розрізняють два види «кодування»:

а) детермінована нотація: точна фіксація композиторського задуму і, як наслідок, вимога безкомпромісної точності при виконанні. У детермінованій нотації визначаються: 1) точні висотні співвідношення, метр, ритміка, тембр звучання, динаміка; 2) точний склад виконавців; однозначні рекомендації виконавцям. б) недетермінована нотація: наявність і в більшості випадків превалювання фактора випадковості при реалізації тексту, записаного з різним ступенем подробиць.

Безумовно, що названі види «кодувань» можуть поєднуватися в різному ступені їх особливостей. Подібні явища ми зустрічаємо у багатьох хорових партитурах сучасних українських композиторів: І. Алексійчук («Дыхание времени», «Письма из раковины»), В. Бібик («Хоровые картинки»), В. Зубицький («Гори мої»), В. Мужчиль («Перформанс: Три звукових есе», «Вмирала річка»), хорова опера Є. Станковича («Цвіт папороті») та ін. У названих творах репрезентуються елементи різних видів мистецтва: хорового, оперного, театрального, кіномистецтва, живопису. Отже, хорову виконавську практику сьогодення характеризує така інноваційна площина, як суміщення модусів різноманітних мистецьких жанрів:

– театрального, що проявляється у застосуванні акторських прийомів (міміка, тупання ногами, клацання пальцями, хлопки руками, рухи усього хору чи групи, вільне розташування хору, імпровізаційність);

– перформансу, що об'єднує можливості образотворчого і театрального мистецтва (інореальність, тактильність, символічна атрибутика, епотажність);

– кіномистецтва, коли у музично-виконавську версію твору вводять елементи мультимедіа (світло, слайд, відео, рухи тіла, як частка виконавської дії; використання простору як сцени, так і залу;

– інструментального, наслідком чого є нетрадиційне використання широкої палітри колористично-звукових фарб і артикуляційно-штрихових прийомів.

Специфічною рисою тематичного спектру сучасної хорової музики є філософське осмислення важливих питань, від духовного відродження людства у сучасному світі, до новітньої актуалізації споконвічних тем і героїчних сюжетів з національної тогочасності. Під впливом емансипації музичної і виконавської творчості в колі нових якостей сучасної хорової музики відбуваються глибокі зміни і в самих співочих канонах. Це перш за все проявляється у оновленні новими виразними прийомами співочої артикуляції (індивідуалізація тембрового початку, використання артикуляційно-динамічних засобів,) у інструменталізації хорового стилю (опора на «неписанні» жанри, використання політональних сполучень, інструментального за будовою

мелодичного малюнка, поліритмічної витонченості, використання темброфонічних можливостей хорових голосів, які розглядаються як наслідування оркестровому звучанню, у хоровій театралізації (персоніфікація тембрів окремих хорових партій і груп, підвищення вимог до майстерності сценічного перевтілення співаків хору, «стилізації» виконавської манери).

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В. П. Вища освіта у пост-Болонському просторі: спроба прогностичного аналізу / В. П. Андрущенко // Філософія освіти. – 2005. – № 2. – С. 6 – 19.
2. Кремень В.Г. Філософія освіти ХХІ століття /В.Г. Кремень. //Шлях освіти. – 2003. – С. 7-10.
3. Олексюк О. М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва / О. Олексюк, М. Ткач. – К.: Знання України, 2004.
4. Онкович Г.В. Медіа-освіта як інтелектуально-комунікативна мережа / Г.В. Онкович // Вища освіта України. — 2008. — № 3. — 212 с.
5. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г. М.Падалка. - К.: Освіта України, 2008. – 274с.

Лисенко О.О.,
викладач кафедри хореографії
ВП «МФКНУКіМ»,
м. Миколаїв

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ТАНЦЮ В ПРОФЕСІЙНІЙ ХОРЕОГРАФІЧНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ

В даний час в розвитку суспільства відбуваються процеси модернізації різних сфер людського життя, які також стосуються мистецтва в цілому і хореографії зокрема.

ХХІ століття диктує такі правила, за якими всі повинні вміти танцювати все - і класику, і народно-сценічний танець, і модерн, і володіти всіма цими техніками на професійному рівні. Сьогодні предмет сучасний танець введений в систему середньої та вищої професійної освіти майбутніх артистів балету, педагогів і балетмейстерів. І виникає необхідність в навчанні методиці викладання цієї дисципліни.